

ВІДГУК ОФЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора технічних наук, професора *Колеснікової Катерини Вікторівни* на дисертаційну роботу *Лисиціна Бориса Олексійовича* на тему «Управління проектами розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній в умовах невизначеності», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Актуальність теми дослідження

Забезпечення конкурентоспроможності високотехнологічних компаній вимагає застосування адаптованих під такі компанії моделей і методів підвищення ефективності їх діяльності і розвитку. Особливої важливості при цьому набувають моделі і методи, що забезпечуватимуть здатність компаній до ефективних комунікацій з метою створення сталих і адаптивних комунікаційних спроможностей. Працездатності таких моделей надає їх наукове обґрунтування і експериментальне впровадження. Межами використання таких моделей у сучасному динамічному світі, є умови невизначеності, а отже, тематика дисертаційної роботи Лисиціна Б.О. є актуальною і практично значимою. Особливої цінності зазначене дисертаційне дослідження набуває у тому руслі, що воно виконано в рамках наукового напрямку управління проектами і програмами наукової спеціальності «Менеджмент», оскільки ефективний і цілеспрямований розвиток високотехнологічних компаній можливий виключно через реалізацію відповідних проектів. А отже, спрямування дисертаційної роботи на отримання наукових результатів у галузі зміцнення комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній саме через реалізацію відповідних проектів, є не тільки актуальним і практично цінним, але й доцільним і виправданим.

Варто відзначити також, що актуальність дисертаційної роботи, зокрема, підтверджується тим, що вона виконувалась в рамках науково-дослідної роботи Київського національного університету будівництва і архітектури під час виконання держбюджетної науково-дослідної теми «Управління проектами

розвитку інформаційних ресурсів і технологій проектно-орієнтованих підприємств» (державний реєстраційний номер №6117U000942).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наведені у роботі наукові положення, висновки та практичні рекомендації є обґрунтованими і достовірними, що підтверджується коректним використанням відповідного математичного апарату, адекватністю отриманих моделей та методів і очікуваними та прогнозованими результатами впровадження, які підтверджено відповідними актами.

З аналізу моделей і методів, які використовує автор для вирішення поставленого завдання, можна зробити висновок, що одержані і представлені в дисертації результати в достатній мірі обґрунтовані й достовірні.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Уперше запропоновано концептуальну та множинну моделі проекту розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічної компанії в умовах невизначеності; розроблено метод проактивного рейтингування цінності комунікацій для конкурентних випадків реалізації для проекту розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічної компанії в умовах невизначеності; сформульовано цільову модель комунікацій КЦ (комунікаційного центру) як прикладу результату досліджуваного проекту; формалізована система моделей визначення сприятливого мікроклімату команди проекту розвитку комунікаційних спроможностей; запропоновано концептуальну модель та метод інжинірингу сприятливого мікроклімату команди управління проектом.

Удосконалено підхід управління комунікаціями в проектах (модель управління комунікаціями проекту розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічної компанії в умовах невизначеності, модель показників ефективності комунікацій у проекті); процесну модель управління проектами, зокрема ідентифіковано процеси КЦ, їх характеристики та інтерфейси між процесами, сформульована типова конфігурація продукту проекту;

запропоновано класифікацію процесів КЦ високотехнологічної компанії; формалізовано модель визначення ефективності процесів.

Дістали подальшого розвитку моделі ціннісно-орієнтованого управління проектами, зокрема сформульована множина цінностей проекту розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічної компанії, відокремлені цінності ключових зацікавлених сторін проекту – клієнтів комунікаційного центру; моделі компетенцій проектного управління (розроблено ІСВ-центричну та РМВОК-центричну конвергентні моделі співвідношення компетенцій); сформульовано рекомендації щодо розвитку компетентності учасників проекту через впровадження конвергентних моделей.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, викладено у 12 наукових публікаціях. Зокрема, 1 стаття опублікована у закордонному періодичному науковому виданні держави, що входить до ОЕСР; 4 статті опубліковані у виданнях України, що входять до переліку, затвердженого Департаментом атестації кадрів МОН України, в тому числі 3 одноосібно, а 2 – індексуються в міжнародних наукометричних базах даних; 7 тез міжнародних наукових конференцій, в тому числі 2 тез індексуються у міжнародній наукометричній базі Scopus. У вступі дисертації наведено особистий вклад автора дисертаційного дослідження для всіх публікацій, які написано у співавторстві.

Всі наукові праці, що були опубліковані у фахових виданнях, присвячені розгляду різних аспектів дисертаційної роботи, при цьому серед них відсутні тотожні за науковим змістом статті. Аналіз публікацій здобувача свідчить про повноту висвітлених у них наукових результатів дисертаційної роботи.

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації відображені в публікаціях рівномірно по розділах. Кількість, обсяг та зміст друкованих праць надають авторці право публічного захисту дисертації.

Відсутність порушення академічної доброчесності.

Результати перевірки роботи сервісами Unicheck, аналізу публікацій здобувача, аналізу тексту дисертаційного дослідження та використаних джерел, свідчать про відсутність порушення академічної доброчесності автором дисертаційного дослідження.

Структура та зміст дисертаційного дослідження

Дисертаційна робота складається із анотації, вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У роботі містяться посилання на 158 першоджерел. Повний обсяг дисертації становить 202 сторінки, із них 178 сторінок основного тексту. Дисертація містить 14 таблиць, 10 рисунків.

У *вступі* наведено обґрунтування актуальності дисертаційної роботи, описано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету і завдання наукових досліджень, наукову новизну і практичне значення результатів роботи, особистий внесок здобувача, інформацію щодо апробації результатів дослідження.

У *першому розділі* автором проведено дослідження літературних джерел. Сформульовані галузі дисертаційного дослідження для проекту розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічної компанії – моделі і методи створення мікроклімату команди проекту, моделі і методи комунікацій команди проекту на основі цінностей, моделі і методи створення і розвитку ІТ-інструментів взаємодії учасників проекту. Проведено аналіз напрацювань українських і зарубіжних вчених у визначених галузях дослідження. У руслі ціннісного підходу виокремлені і охарактеризовані цінності проекту розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічної компанії. Обґрунтовано актуальність дослідження, сформульовано мету і задачі дисертаційної роботи.

У *другому розділі* автором запропонована концептуальна модель проекту розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічної компанії, яка ґрунтується на принципах системного підходу, декомпозиції, гнучкого управління, людино-центричності та комплексності. Запропоновано множинну модель досліджуваного проекту, модель управління комунікаціями та модель

показників ефективності комунікацій. Сформульована множина цінностей проекту, виокремлені цінності ключових зацікавлених сторін проекту – клієнтів комунікаційного центру. Вперше розроблено метод проактивного рейтингування цінності комунікацій для конкурентних випадків реалізації. Надано визначення конкурентному випадку реалізації. Сформульовано цільову модель комунікацій комунікаційного центру, яка має бути одним з ключових результатів проекту. Наведено приклад обробки запитів клієнтів комунікаційного центру на основі системи класифікації запитів. Модель комунікацій у проекті представлена також у вигляді системи із зворотним зв'язком. Проведено аналіз можливостей застосування біадаптивних моделей і форсайт-моделей в ІТ-системі HR-менеджменту комунікаційного центру високотехнологічної компанії.

У *третьому розділі* автором проведена ідентифікація процесів комунікаційного центру (КЦ) високотехнологічної компанії, їх характеристик та інтерфейсів між процесами. Сформульована типова конфігурація продукту проекту, запропонована множина принципів для використання в проекті розвитку комунікаційних спроможностей. Вперше запропоновано класифікацію процесів комунікаційного центру високотехнологічної компанії, ідентифіковано основні параметри процесів, запропоновано схему здійснення інжинірингу процесів. Формалізовано модель визначення ефективності процесів, наведені результати експериментального впровадження моделі. Обґрунтовується актуальність вирішення наукової задачі інжинірингу сприятливої атмосфери у команді. Ідентифіковано множину базових принципів для інжинірингу мікроклімату проектної команди. Запропоновано визначення інжинірингу мікроклімату проектної команди. Розроблена класифікація компонентів мікроклімату проектних команд. Вперше формалізована система моделей визначення сприятливого мікроклімату команди проекту розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічної компанії. Серед зазначених показників виділено відносні, зважені і проактивні. Запропоновано концептуальну модель інжинірингу сприятливого мікроклімату проектної команди. На основі проведених досліджень вперше розроблено метод

інжинірингу сприятливого мікроклімату команди управління проектом розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічної компанії.

У четвертому розділі автором ідентифіковано типову структуру учасників комунікацій проекту розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній у складі команди і типових стейкхолдерів та базові характеристики комунікацій учасників досліджуваного проекту, їх цілі, задачі, а також інструменти. Проаналізована наявна множина комунікаційних засобів для застосування в проекті. Для вирішення задачі вибору потрібних комунікаційних засобів зафіксовані вимоги до побудови алгоритмів, вимоги до набору ефективних ІТ-інструментів комунікації учасників таких проектів та запропоновано два алгоритми: алгоритм підбору ІТ-інструментів взаємодії для чергової фази проекту та алгоритм коригування ІТ-інструментів взаємодії під час реалізації фази проекту. Для розвитку компетенцій учасників проекту розроблено дві моделі: ІСВ-центрична конвергентна модель співвідношення компетенцій та РМВОК-центрична конвергентна модель співвідношення компетенцій. Сформульовано рекомендації щодо розвитку компетентності учасників проекту, визначено чинники вибору одної з моделей, охарактеризовано процес впровадження моделі, сформульовано рамки підпроекту впровадження конвергентної моделі. Описані особливості, що були виявлені під час впровадження розроблених в дисертаційній роботі моделей, методів і алгоритмів. Проведено SWOT-аналіз моделей, запропонованих до впровадження в контексті досліджуваного проекту. На основі здійсненого впровадження і винесених уроків щодо нього, сформульовано рекомендації щодо застосування розроблених у цій дисертаційній роботі моделей, методів і алгоритмів для проектів розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній в умовах невизначеності.

Загальні висновки за результатами дослідження висвітлюють його основні наукові положення, висновки і рекомендації та відповідають сформульованій науково-прикладній задачі та поставленим завданням дослідження.

Практична цінність результатів роботи

Представлені у дисертаційній роботі результати характеризуються гармонійністю теоретичних та експериментальних досліджень, достатньо повно апробовані в публікаціях автора та у доповідях на конференціях різних рівнів. Усі наукові положення дисертаційної роботи в достатній мірі обґрунтовані. Висновки та рекомендації, а також їх практична реалізація на основі представлених наукових положень, достовірні, мають логічну основу і обґрунтування.

Результати досліджень впроваджено у діяльність проектно-орієнтованої компанії ТОВ «Белтімпорт».

Окремі результати дослідження та розробки впроваджено в навчальний процес підготовки магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 073 «Менеджмент», освітньої програми «Управління проектами» Київського національного університету будівництва і архітектури.

Зауваження до дисертаційної роботи

Визначаючи достатній рівень проведеного дослідження, внутрішню логічність та обґрунтованість зроблених висновків, слід зауважити, що ряд висновків і стверджень роботи носять дискусійний характер і є підґрунтям для обговорення під час захисту дисертації:

1. У першому розділі дисертаційної роботи автор аналізує моделі і методи розвитку ІТ-компаній, тоді як, виходячи із визначення, наведеного у другому розділі роботи (стор.73), до високотехнологічних можуть бути віднесені не тільки ІТ-компанії. Отже, наведений у першому розділі дисертаційної роботи, аналіз можна було б розширити.

2. У другому розділі роботи доцільно було б глибше розглянути питання, як саме умови невизначеності, які визначає автор, впливають на проект розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній, та які чинники цього впливу.

3. У другому розділі роботи автор пропонує метод проактивного рейтингування цінності комунікацій для конкурентних випадків реалізації, який, за умовою реалізації методу, має надавати перевагу одному учаснику

комунікацій над іншим при одночасному запиті на комунікацію. Реалізація методу для негайних комунікацій, як вони визначені в роботі, є дискусійною, оскільки результати методу мають бути отримані негайно, а на його реалізацію, що передбачає експертне оцінювання, потрібен певний час.

4. У третьому розділі дисертаційної роботи автор зазначає, що на основі цільових значень параметрів ефективності кожного процесу високотехнологічної компанії будуть визначатися показники KPI для її співробітників. Однак, ані самих KPI, ані моделей їх побудови автор не запропонував, натомість хоча б принципи їх побудови збагатили б результати дисертаційної роботи .

5. В четвертому розділі роботи автору варто було б більш детально висвітлити, що саме з розробок дисертаційного дослідження впроваджено у роботу компанії ТОВ «Белтімпорт» та учбовий процес у Київському національному університеті будівництва і архітектури, проте, слід відмітити, що рекомендації щодо впровадження розроблених моделей і методів у розділі наведено.

6. У тексті роботи на рис. 1.1 на стор.29 автор використовує термін «управління стейкхолдерами», тоді як більш коректним є використання терміну «управління залученням стейкхолдерів».

7. В тексті роботи присутні деякі стилістичні та орфографічні помилки.

Разом з тим, зауваження, що були сформульовані не знижують високого наукового рівня дисертаційної роботи і не впливають на її загальну позитивну оцінку.

Загальні висновки за дисертаційним дослідженням

Дисертаційна робота Лисиціна Бориса Олексійовича «Управління проектами розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній в умовах невизначеності» є завершеною науково-дослідницькою роботою, в якій наведено нові наукові результати щодо розробки моделей та методів управління проектами розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній в умовах невизначеності. Висновки в повній мірі охоплюють результати дослідження і є коректними. Результати проведених

здобувачем досліджень мають істотне значення для галузі знань 07 «Управління та адміністрування», зокрема, для розвитку методології управління проектами, та впроваджені у практичну діяльність.

Анотація дисертації є узагальненим коротким викладом основного змісту дисертації та висвітлює її основні наукові положення, висновки і рекомендації. Анотацію дослідження розміщено на офіційному сайті Київського національного університету будівництва і архітектури у терміни, передбачені Постановою Кабінету Міністрів України №167 від 6 березня 2019 р. «Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії».

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, достатньо повно викладені у наукових публікаціях здобувача. У вступі дисертації вказано особистий вклад автора дисертаційного дослідження для всіх публікацій, які написані у співавторстві.

Дисертаційна робота відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Зміст дисертації відповідає темі дослідження та у достатньому обсязі розкриває сутність вирішення поставлених завдань.

Вважаю, що дисертаційна робота «Управління проектами розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній в умовах невизначеності» відповідає вимогам пунктів 9-12 Постанови Кабінету Міністрів України №167 від 06 березня 2019 р. «Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», а її автор, Лисицін Борис Олексійович, заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент:

професор кафедри технологій управління Київського національного університету імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України, доктор технічних наук, професор

К.В. Колеснікова

Підпис
ВЧЕНН
КАРАУЛЬНА 9
14.04.202